Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

College van B&W van Gemeente Súdwest-Fryslân
Vergunningverlener
Postbus 10000
8600 HA Sneek

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

DSO-verzoeknummer
Uw kenmerk: 2025121801653

Onze referentie
1797497

Uw referentie
CLZ-00107630

Datum 12 februari 2026
Betreft Advies omgevingsvergunning rijksmonumentactiviteit

Naam	Epemastate tuinaanleg
Adres	Epemawei 8
Postcode/plaats	8633KS Ysbrechtum
Gemeente/provincie	Súdwest-Fryslân; Fryslân;
Monumentnummer	515191

Geacht college,

Op 6 januari 2026 vroeg u mijn advies over de voorgenomen wijziging(en) van bovengenoemd monument. U heeft mij daartoe de aanvraag om een omgevingsvergunning toegezonden.

Advies
Ik adviseer u de gevraagde omgevingsvergunning te verlenen.

Hieronder licht ik toe hoe ik tot dit advies ben gekomen. Bij de beoordeling heb ik betrokken Uitgangspunten en overwegingen advisering gebouwde en groene rijksmonumenten | Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, de adviezen in het kader van vooroverleg (monumentenspreekuur 17/12/24) en de stukken zoals aangeleverd bij de aanvraag.

Opgave
Het voornemen betreft het uitvoeren van groot onderhoud zonder de biodiversiteit te verstoren. Daarnaast wordt een aantal wijzigingen voorgesteld namelijk:
- Het vernieuwen van de bruggen door Corten-staal met een zwarte reling. Inspiratie uit ontwerp oude bruggen.
- Het verharden van de paden met padvast, de aanleg van nieuwe paden of het reconstrueren van verdwenen paden.
- Herstel van siermoestuin met plukbloemen.
- Het vergroten van het terras.
- Het aanpassen van de oevers van de vijver (flauwer omwille van flora).
- Het verleggen van de vlonder om de zichtas op het eiland vrij te leggen.

Monumentale waarde

De bescherming betreft de tuinaanleg
Ter verduidelijking van de monumentale waarde is aangeleverd:
- Cultuurhistorische waardering Epemastate te Ysbrechtum, SB4 specialisten in groen erfgoed (2023).

De tuingeschiedenis
- Stinswier (12e eeuw)
- Boerderij (1449)
- Staate epema (1587)
    - Vergroten huis en aanleg tuin 1720 formele aanleg
- "Zijn zoon, Johan Edzart van Welderen baron Rengers (1877-1963) ging in 1901 op Epemastate wonen, na zijn huwelijk met jonkvrouw Aletta Catharina van Andringa de Kempenaer (1876-1963). Zij lieten in het parkbos een geometrisch lanenkruis aanleggen, met in het midden een rozentuin of rosarium met ijzeren boogconstructies voor de klimrozen, dat pas voor het eerst op de topografische kaart uit 1961 is aangegeven. Op de hoeken kwamen markante boomsoorten, zoals plataan, vleugelnoot en rode beuk. Over de zuidelijke gracht en de sloot ten noorden van het bos werden bruggen gelegd".

De monumentale (kern)waarde van de tuinaanleg

De ingreep en de gevolgen voor de waarde
Ter verduidelijking van de ingreep is aangeleverd:
- Ruimtelijke visie Epemastate te Ysbrechtum, SB4 specialisten in groen erfgoed (2023)
- Maatregelenplan Epemastate te Ysbrechtum, SB4 specialisten in groen erfgoed (2024)
- Tekeningen huidige situatie (12-12-2023) en nieuwe situatie/ aanplant (31-10-2023), SB4 specialisten in groen erfgoed.
- Tekening bruggen, s.a. s.l.

Het voornemen komt ten goede van de monumentale waarde. Wat er is wordt versterkt. Het voornemen heeft oog voor de verschillende identiteiten/ karakteristieken binnen de aanleg. Het voornemen anticipeert op toekomstige openstelling.

- Het vernieuwen van de bruggen door Corten-staal met een zwarte reling. Inspiratie uit ontwerp oude bruggen:
    - De nieuwe bruggen zijn voorstelbaar. De uitwerking is eenvoudig met een verbijzondering van het materiaal. Vloerdek?
- Het verharden van de paden met padvast, de aanleg van nieuwe paden of het reconstrueren van verdwenen paden.
    - Het voornemen voor padvast is bespreekbaar en is een kans om eenheid in de verharding te herstellen. Momenteel bestaat de verharding uit schelpen, puin met zand en grit. Padvast in zandkleur, zonder opsluitbanden, voegt zich voldoende in de karakteristiek van de aanleg.
    - Het beoogde te verwijderen pad met bomenrij (periode 1893-1965) is positief gewaardeerd, gelegen tussen twee oudere waterstructuren

(1877 en 1893). Daarmee is het verwijderen van het pad bespreekbaar, maar wel aan te merken als een verlies dat te aanvaarden is.
    - Van het opheffen van het rechthoekig pad bij 'padenkruis-tuin' is voorstelbaar. Dit pad dateert mogelijk ergens tussen 1901 en 1961, (p21 THO). Het was een rozenperk in het midden. Op de luchtfoto van 1940 zijn er vooral veel bomen te zien en zijn rozen niet waarschijnlijk. Het voorstel grijpt terug op het ontwerp uit 1989 (p26 THO), en dan weer iets gewijzigd zodat je door kunt lopen. Het voorstel verbetert het gebruik waarmee het verlies te aanvaarden is.
- Herstel van siermoestuin met plukbloemen:
    - Het voorstel is een mooie invulling voor deze plek waarin nut en sier verenigd worden.
- Het vergroten van het terras.
    - Het voorstel heeft geen wezenlijke gevolgen voor de monumentale waarde.
- Het aanpassen van de oevers van de vijver (flauwer omwille van flora):
    - Het voorstel heeft geen wezenlijke gevolgen voor de monumentale waarde.
- Het verleggen van de vlonder om de zichtas op het eiland vrij te leggen.
    - Het vrij leggen van de zichtas verbetert de kwaliteit. Het verdient de aanbeveling aandacht te geven aan een invulling voor het einde van de zichtas, achter het eiland, deze ligt op de (18e eeuwse) centrale as vanaf het poortgebouw.

Afschrift verleende omgevingsvergunning
Graag wijs ik u op de verplichting in artikel 10.22a van het Omgevingsbesluit om de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap binnen een week na verlening van een omgevingsvergunning voor een rijksmonumentenactiviteit een afschrift van de vergunning toe te zenden. Dit kan door toezending aan de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, via de Samenwerkingsfunctionaliteit van het Digitaal Stelsel Omgevingswet.

Vragen
Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van dit advies, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,